

पूर्वसूचनाको बिस्तार : जोखिम न्यूनीकरणको आधार

विपद् जोखिम
न्यूनीकरण
सन्दर्भ सामाग्री

- हजारौं जनताका लागि हरेक वर्ष मनसुनको समयमा आउने बाढीले धनजनको क्षति, भूमिको क्षय, पुनर्स्थापन गर्न नसकिने गरी सम्पत्तिको नोक्सानी, बस्तुभाउको मृत्यु, सञ्चित खाद्य सामग्रीको क्षय र अन्ततः मूलभूत रूपमा जीवनको क्षति गर्ने गरेको छ ।
- प्रत्येक वर्ष आउने पहिरो तथा भू-क्षयले सयौं जनताको घरबार उठिबास गर्नुका साथै जीवन गुमाउनु परेको अवस्था छ ।
- कतिखेर भुकम्प आउने हो र जीवनलीला समाप्त हुने हो भन्ने त्रासमा नेपालका लाखौं जनता बाँचिरहनु परेको छ ।
- समग्र पिडित जनताहरूका तर्फबाट यी केहि प्रतिनिधी आवाजहरु हुन् - पूर्वसूचनाको अभावमा भोग्नु परेका समस्याहरु अभिव्यक्त गर्न ।
- त्यसो भए के विपद् आउनु अघि पूर्व चेतावनी, सूचना, वा जानकारी पाउन सकिदैन ? निश्चय नै सकिन्छ । खाँचो छ त केवल प्रतिबद्धता र व्यवहारमै केहि गरुं भन्ने ।
- हालसम्म नेपालका पाँच जिल्लाहरु (चितवन, नवलपरासी, बाँके, बर्दिया र कैलाली) मा बाढीका लागि स्थापना भएको समुदायमा आधारित पूर्वसूचना प्रणाली र यसबाट प्राप्त उपलब्धिलाई हेर्ने हो भने आशलाग्दो भविष्यको कल्पना गर्न सकिन्छ ।

Photo: Practical Action

सन् १९९३ को एक रात गाउँमा ठूलो बाढी प्रवेश गर्‍यो । बाढीले मेरो घर नष्ट गर्‍यो, २४ ओटा गाईबस्तु र २ बिघा खेतको बाली बगायो र मलाई भण्डाराको उत्तरी क्षेत्रबाट जङ्गलको छेउतिर धकेल्यो ।

- नवराज सिलवाल, ५०, भण्डारा, चितवन

मध्यरातमा जब म शौचालय जान खाटबाट ओर्ले तब थाहा पाएँ कि पानी त घुँडासम्म आइसकेछ ।

- लहराम चौधरी, ललितपूर, कैलाली

- तर के नेपालका सयौं नदी क्षेत्रमा बसोबास गरिरहेका बाढी पीडितहरूले यी सुविधा पाएका छन् त? निश्चय नै छैन ।
- बाढी बाहेक अरु विभिन्न प्रकारका विपद्हरूबाट जोगिन पनि पूर्वसूचना स्थापना भएका छैनन् ।
- तसर्थ सरकारले पूर्वसूचना प्रणालीको स्थापना र विस्तारका लागि लगानी गर्न र समुदायको पहलमा साथ दिन अत्यन्त जरुरी छ ।

पश्चिम राप्ती नदीका लागि स्थापना भएको पूर्वसूचना प्रणालीले यस पटक खोज तथा उद्धारको जरुरी नै परेन । किनकी सूचना पाएर सबै समुदाय बाढी आउनु भन्दा अगावै सुरक्षित स्थानमा पुगिसकेका थिए ।

२००९ अक्टोबर ६ को बाढी पछि २०१० जनवरी ५ मा भएको समिक्षा कार्यशाला गोष्ठीमा बोल्नुहुँदै प्रमुख जिल्ला अधिकारी बलराम बानिया, बाँके ।

साइरनको आवाज सुन्ने बित्तिकै हामी हाम्रो घरबाट बाहिर निस्क्यौं, हाम्रा बस्तुभाउलाई उँचो भूमि ठूले चौरमा लग्यौं र हाम्रा महत्वपूर्ण वस्तुहरूलाई भूईँतलाबाट उपल्लो तलामा सान्यौं ।

- सेप्टेम्बर ६, २००७ को बाढीबाट जोगिन सफल भए पछि आफ्नो अनुभव सुनाउँदै बसन्त चौधरी, बगैँचा टोल, नवलपरासी ।

हाम्रो समुदायका कसैले जीवन गुमाउनु नपरेकोमा हामी खुशी र गौरवान्वित छौं । पूर्वसूचना प्रणाली सामग्रीको साथसाथै यस सम्बन्धी तालिम र भ्रमणले सिकाएको ज्ञान र सीपको सहि प्रयोगले गर्दा कार्यक्रम सञ्चालित समुदायहरूमा कुनै जीउज्यान्को क्षति भएन । जबकी हाम्रो वरिपरिका जोडिएका समुदायहरूमा २४ जनाले ज्यान गुमाउनु पर्‍यो ।

- सेप्टेम्बर २०, २००८ को बाढीबाट जोगिन सफल भए पछि आफ्नो अनुभव सुनाउँदै चल्लुराम चौधरी, हसुलिया, कैलाली ।

